

Poglavje 11

Optimalna denarna področja

Denarno področje

- Kdaj ima ekonomski smisel, da se države povežejo v monetarno unijo?
- Naj bodo meje denarnih področij enake nacionalnim mejam?
- Naj ima cel svet le en denar? Naj ima vsako mesto svoj denar?

Ne. Ampak zakaj?

Je možno oblikovati ekonomske kriterije za optimalno oblikovanje mej denarnih področij?

Denarno področje

- Naj ima Kalifornija svoj denar ali naj uporablja dolar?

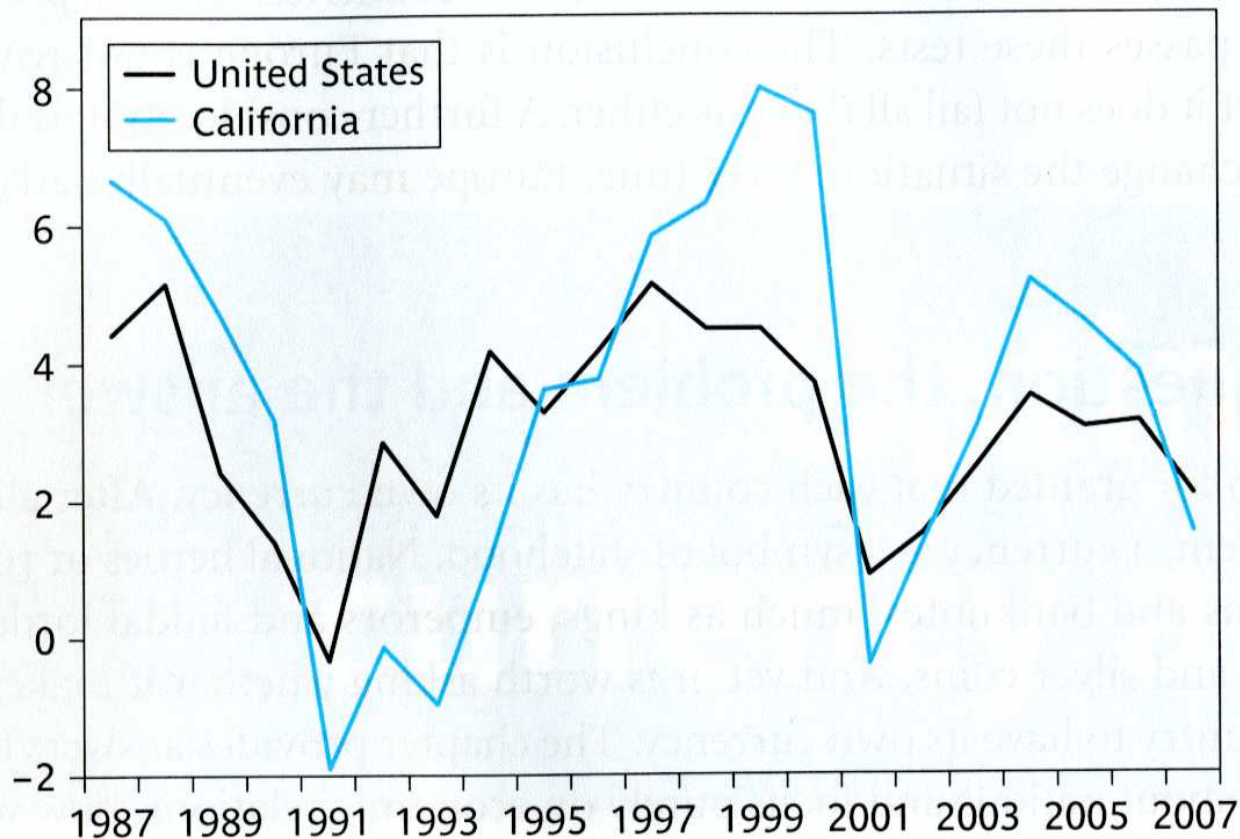

Figure 11.1 Growth rates in California and the USA, 1987–2007

Source: Bureau of Economic Analysis

Velikost denarnih področij

- Pri oblikovanju monetarne unije se pojavljajo stroški in koristi.
- Denar je zelo koristen. Olajšuje trgovanje.
- Več kot je ljudi, ki ga sprejmejo v plačilo, bolj koristen je denar.
- Torej je velikost pomembna.
- Vendar so z oblikovanjem denarnega področja tudi stroški.

Velikost denarnih področij

- Večja velikost pomeni večjo raznolikost. Ena centralna banka se ne more odzvati na vsak lokalni problem
- Stroški:
 - Izguba samostojne monetarne politike in deviznega tečaja
 - ki sta pomembna zaradi:
 - lepljivih cen in plač
 - asimetričnih šokov.

Velikost denarnih področij

Mejne koristi in mejni stroški

Marginal costs and benefits

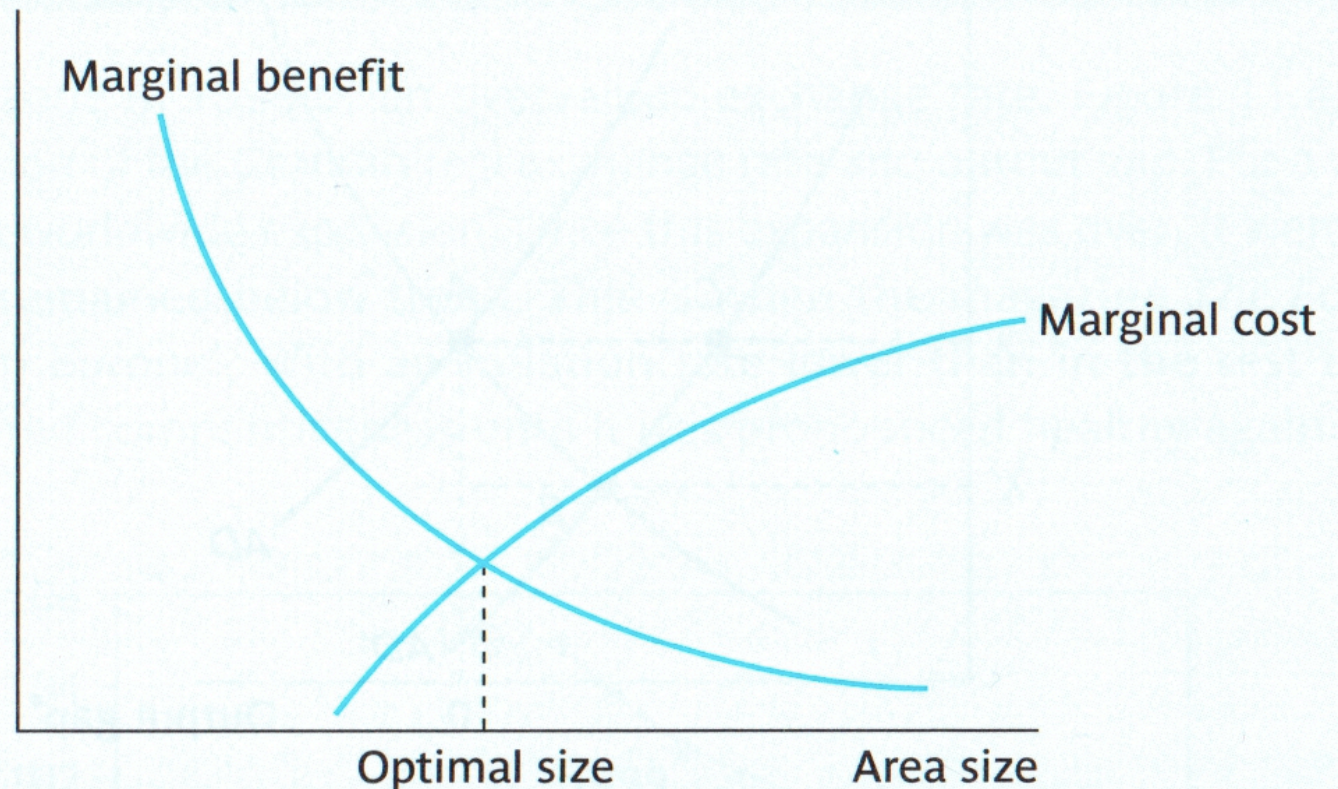

Figure 11.2 The logic of the optimum currency area theory

Teorija optimalnih denarnih področij (OCA)

- Teorija optimalnih denarnih področij pojmuje koristi kot dane in očitne.
- Če ne bi bilo stroškov bi bil kar cel svet optimalno denarno področje.
- Vendar obstajajo stroški.
- Teorija optimalnih denarnih področij se osredotoča na stroške.

Teorija optimalnih denarnih področij

1. Asimetrični šoki (kaj so in njihovi učinki),
2. Problemi, ki jih povzročajo znotraj denarnega področja,
3. Kako lahko negativne učinke omilimo znotraj denarnega področja.

Šok povpraševanja

- Negativen šok povpraševanja in devizni tečaj

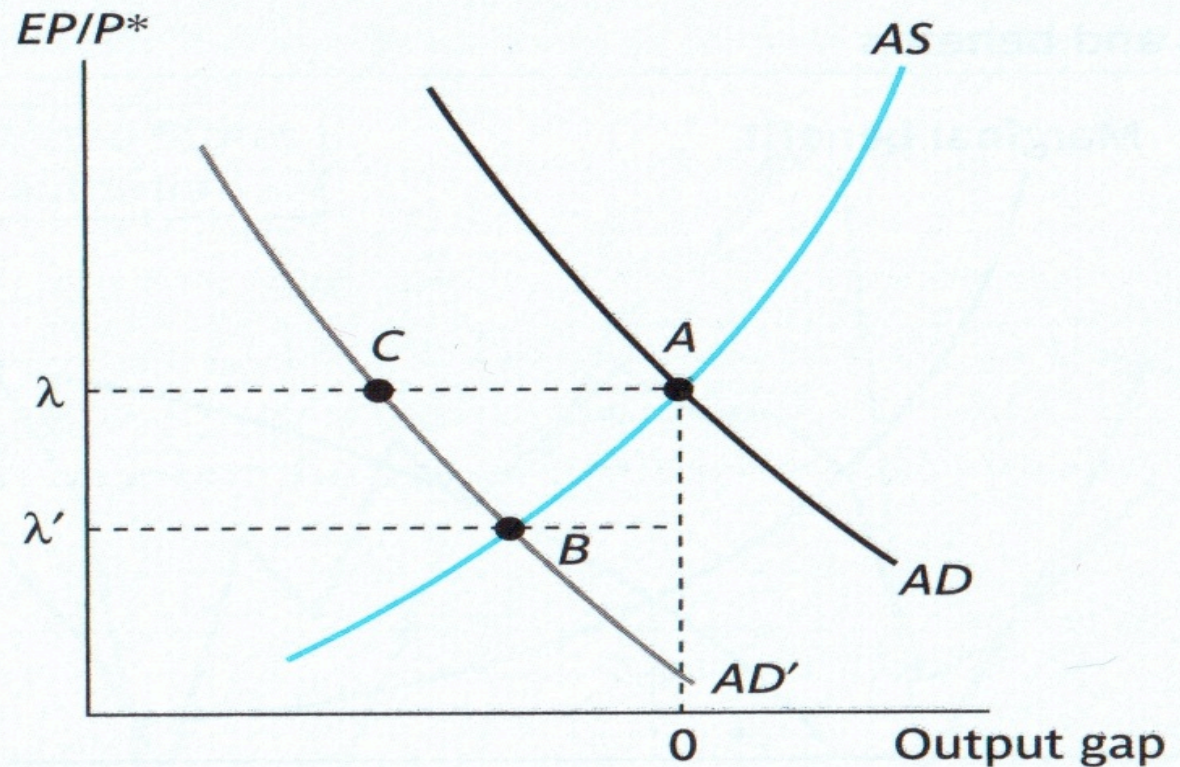

Figure 11.3 An adverse demand shock

Simetričen šok

- Dve državi s skupnim denarjem. Negativen šok povpraševanja enak za obe.
- Ni problemov.
- Skupna denarna politik lahko stabilizira obe državi hkrati.

Asimetričen šok

- Negativen šok povpraševanja le v državi A.
Problem!

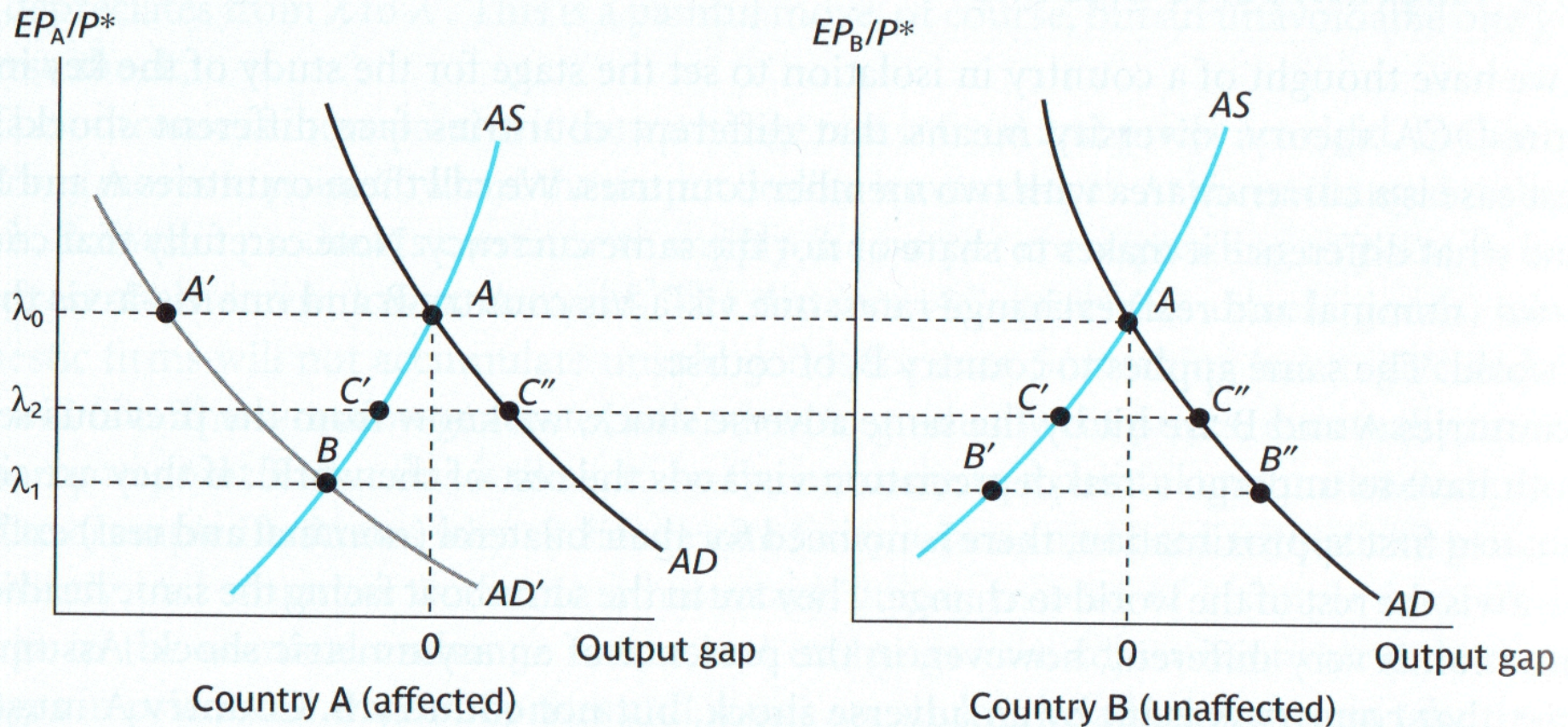

Figure 11.5 An asymmetric shock in a currency union

Asimetričen šok

- Na kratek rok odvisno, kaj se zgodi s skupnim deviznim tečajem.
 - A – želi deprecijacijo, presežna ponudba.
 - B – ne želi spremembe tečaja, presežno povpraševanje.
-
- Na dolgi rok: prilagoditev cen
 - A – deflacija (dezinflacija)
 - B – inflacija

Simetričen šok z asimetričnimi učinki

- Isti šok ima lahko različne učinke po različnih državah,
- Različne socio-ekonomske strukture (trg dela), sektorska struktura, finančni in bančni sektor, zunanji dolg, stanje dialoga med subjekti, itd.
- Tudi reakcija centralne banke se lahko čuti različno po različnih državah denarnega področja (vloga bančnega/finančnega sektorja).

Kriteriji optimalnih denarnih področij (OCA)

- Ob asimetričnem šoku znotraj denarne unije obe državi utrpita škodo.
- To je strošek denarne unije.
- Lahko pa se vprašamo:
 - Kaj zmanjšuje pojavnost asimetričnih šokov?
 - Kaj naredi asimetrične šoke manj škodljive?

6 OCA kriterijev.

Šest OCA kriterijev

- Trije ekonomski kriteriji
 - Mundell (mobilnost dela)
 - Kenen (diverzifikacija proizvodnje)
 - McKinnon (odprtost gospodarstev)

- Trije politični kriteriji

Kriterij 1 (Mundell): Mobilnost dela

Znotraj optimalnega denarnega področja je delo mobilno.

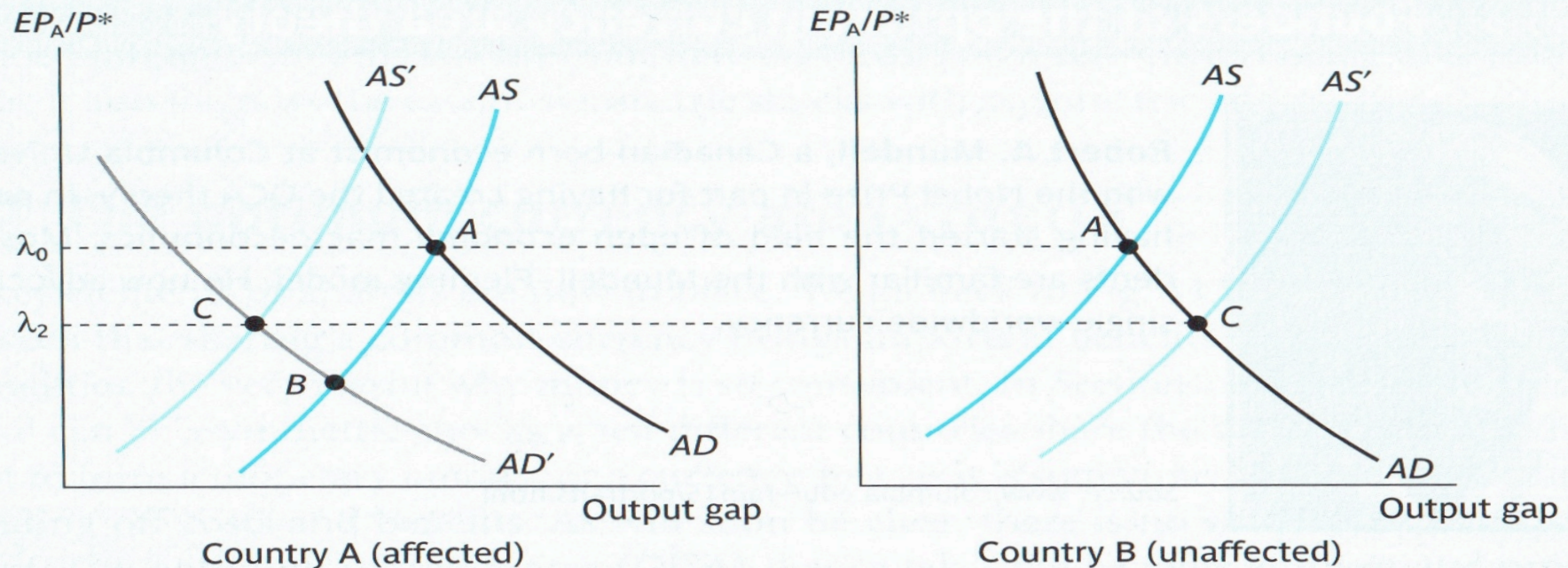

Figure 11.6 The labour mobility criterion

Kriterij 1 (Mundell): Mobilnost dela

- Seveda v praksi ni tako enostavno:
 - Mobilnost dela je lažja znotraj posameznih držav (kultura, jezik, pravni sistem, sistem socialne varnosti, itd.).
 - Mobilnost kapitala: razlika med finančnim in fizičnim kapitalom.
 - Če so države specializirane potem so pomembne tudi izobrazba in izkušnje.

Kriterij 2 (Kenen): Diverzifikacija proizvodnje

Države katerih proizvodna in izvozna struktura sta diverzificirani in podobne sestave tvorijo OCA.

- V tem primeru se asimetrični šoki redko pojavljajo in, ko/če se pojavijo, so najverjetneje razmeroma neškodljivi.

Kriterij 3 (McKinnon): Odprtost gospodarstev

Države, ki so zelo odprte in veliko trgujejo med seboj, tvorijo OCA.

- Veliko dobrin katerih cene so zaradi konkurence izenačene. Predvsem v primeru intenzivnega trgovanja.
- Devizni tečaj v tem primeru ne določa konkurenčnosti.
- Predvsem pomembno v majhnih in zelo odprtih gospodarstvih. Devizni tečaj torej ne pomaga pri prilagajanju.

Kriterij 4: Fiskalni transferji

Države, ki se sporazumejo o kompenzaciji v primeru negativnih šokov, tvorijo OCA

- Tudi B utrpi škodo, ko A zadane šok. Torej ji je kompenzacija pravzaprav v interesu.
- Transfer iz B v A ublaži recesijo v A in ekspanzijo (inflacijo) v B.
- Šoki so naključni, prejemnik pomoči danes bo dal jutri. Kot vzajemno zavarovanje pred šoki.

Kriterij 4: Fiskalni transferji

- Taki transferji so nekaj normalnega med regijami znotraj držav:
 - Implicitno (preko izdatkov države blaginje)
 - Eksplicitno.

Kriterij 5: Podobne preference

Države, ki se v veliki meri strinjajo, kako ravnati ob ekonomskih šokih, tvorijo OCA.

- Pomembno tudi v primeru simetričnih šokov.
- Ob šoku ni “najboljše” rešitve. Odvisno od preferenc kako in komu pomagati.
- Če imajo države zelo različne poglede na to, kako reševati šok, bodo želele imeti svojo avtonomno monetarno politiko.

Kriterij 6: Solidarnost vs nacionalizem

Ko skupna monetarna politika povzroči konflikte nacionalnih interesov, države, ki so pripravljene sprejeti stroške v imenu solidarnosti, tvorijo OCA.

- Šoki izzovejo politična nesoglasja.
- Znotraj države je končna rešitev večinoma naravno sprejeta in se dojema kot strošek skupne države.
- Do podobnega mišljenja, ki presega nacionalne meje, mora priti tudi znotraj monetarne unije.

Povzetek

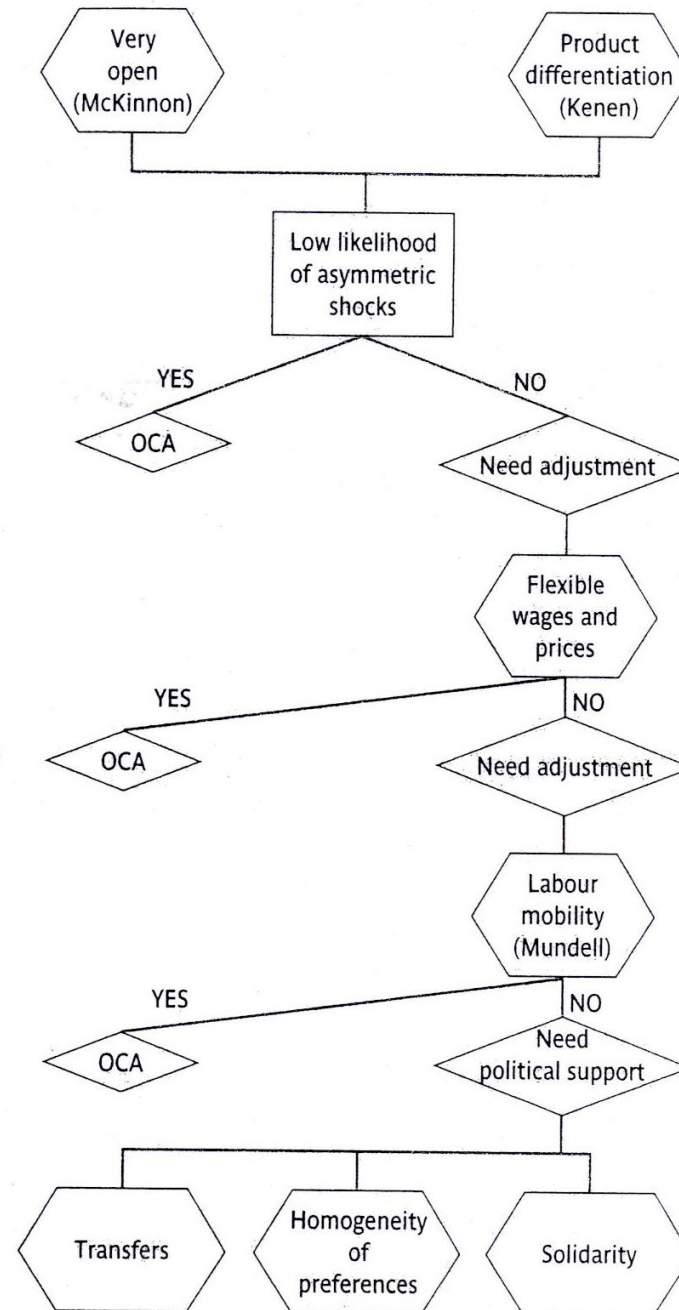

Figure 11.17 The logic of OCA theory

Je Evropa OCA?

- OCA teorija naj bi dala odgovor, če je neko področje OCA ali ne.
- Vendar odgovor ni enoznačen. Koristi in kriterije je težko kvantificirati.
- Gordon Brown (2003) – 5 kriterijev za VB.
 - Konvergenca X
 - Fleksibilnost X
 - Investicije
 - Finančne storitve
 - Rast, stabilnost in zaposlenost X

Je Evropa OCA?

Sintetični kazalnik

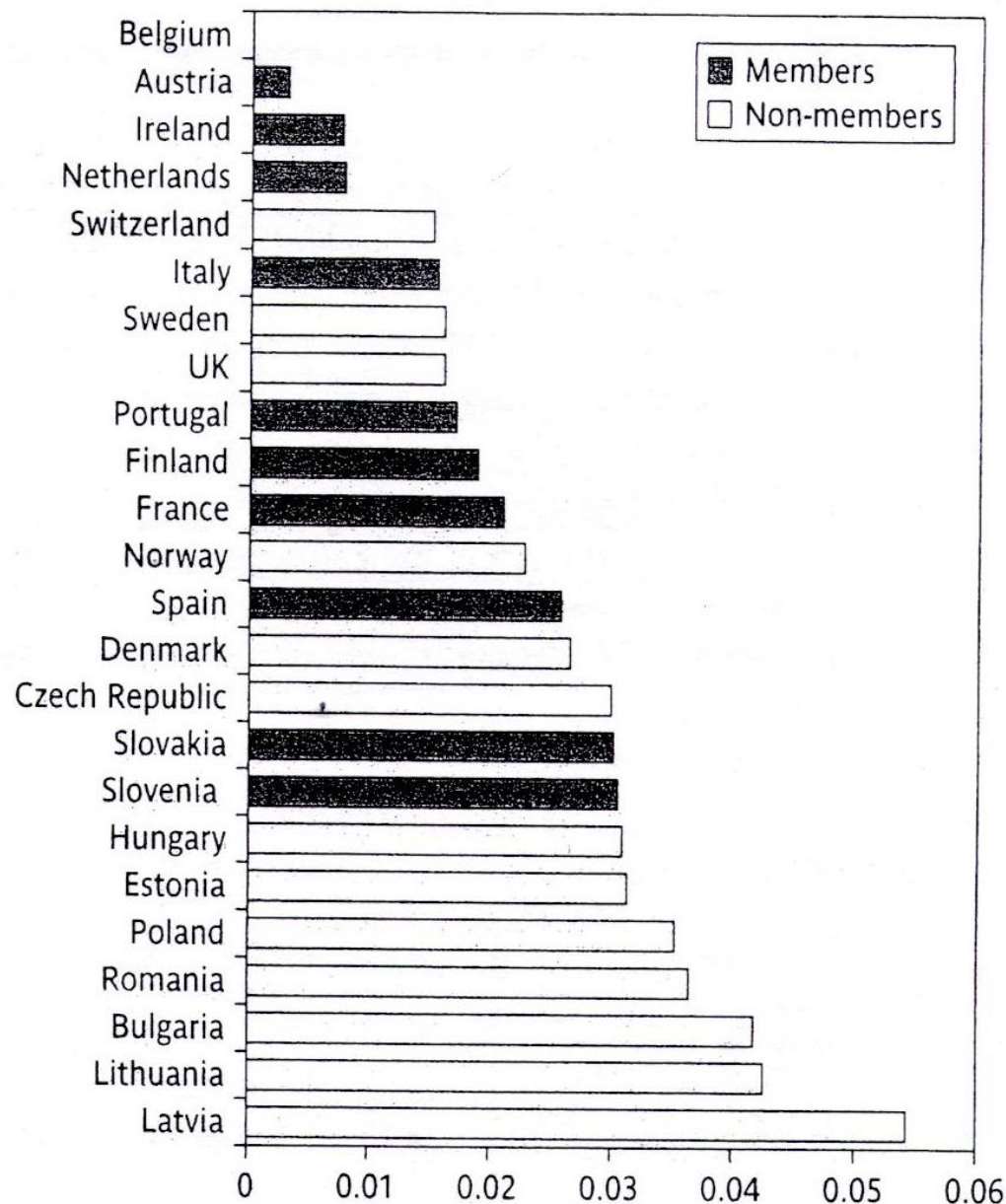

Figure 11.8 OCA index

Note: The index for western Europe is based on exchange rate volatility vis-à-vis the Deutschemerk over 1989–98; the index for the new EU Member States is based on exchange rate volatility vis-à-vis the euro over 1999–2004.

Source: Horváth (2005)

Je Evropa OCA?

Odprtost (McKinnon)

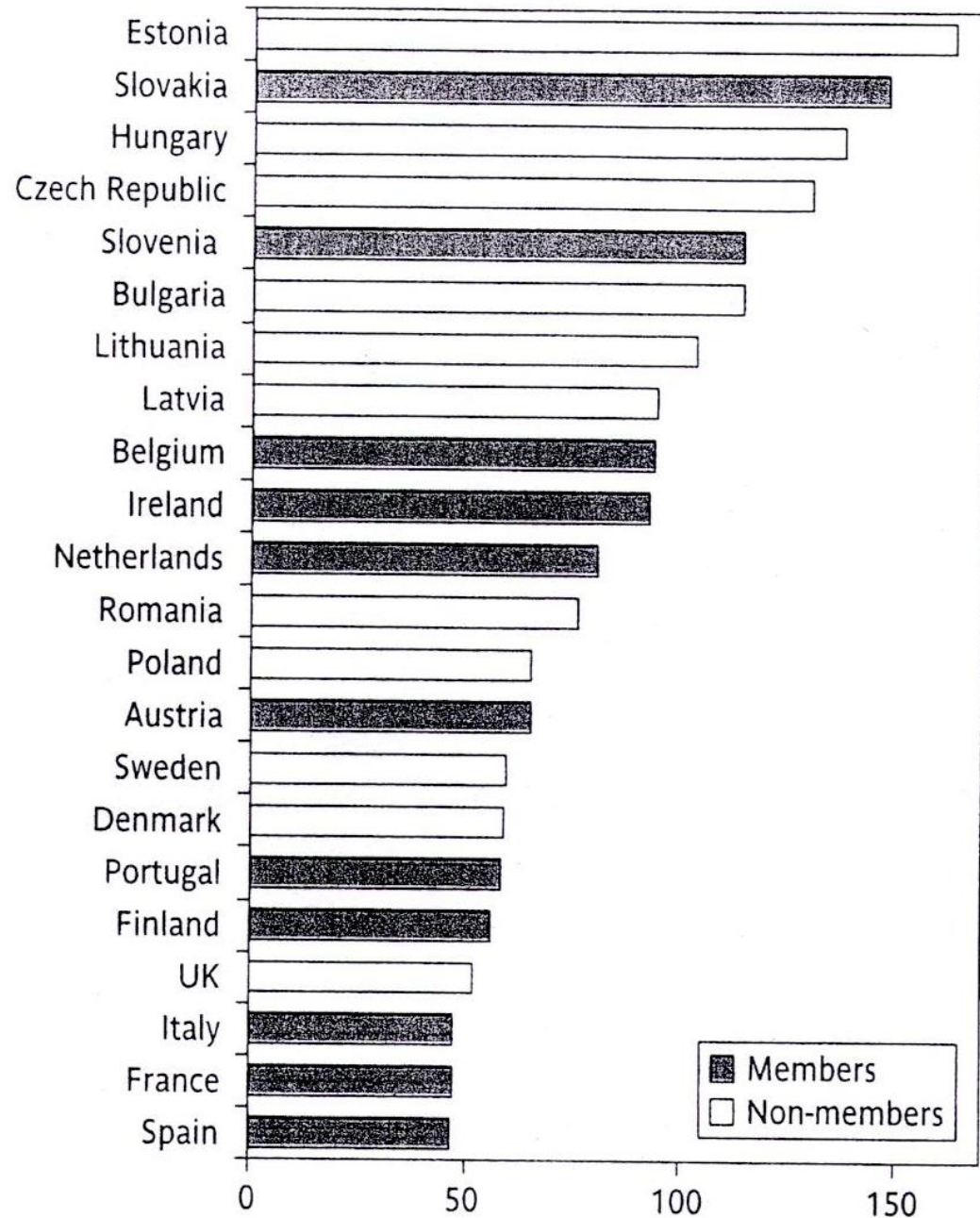

Figure 11.9 **Openness to trade**

Source: Horváth (2005)

Je Evropa OCA?

Odprtost (McKinnon)

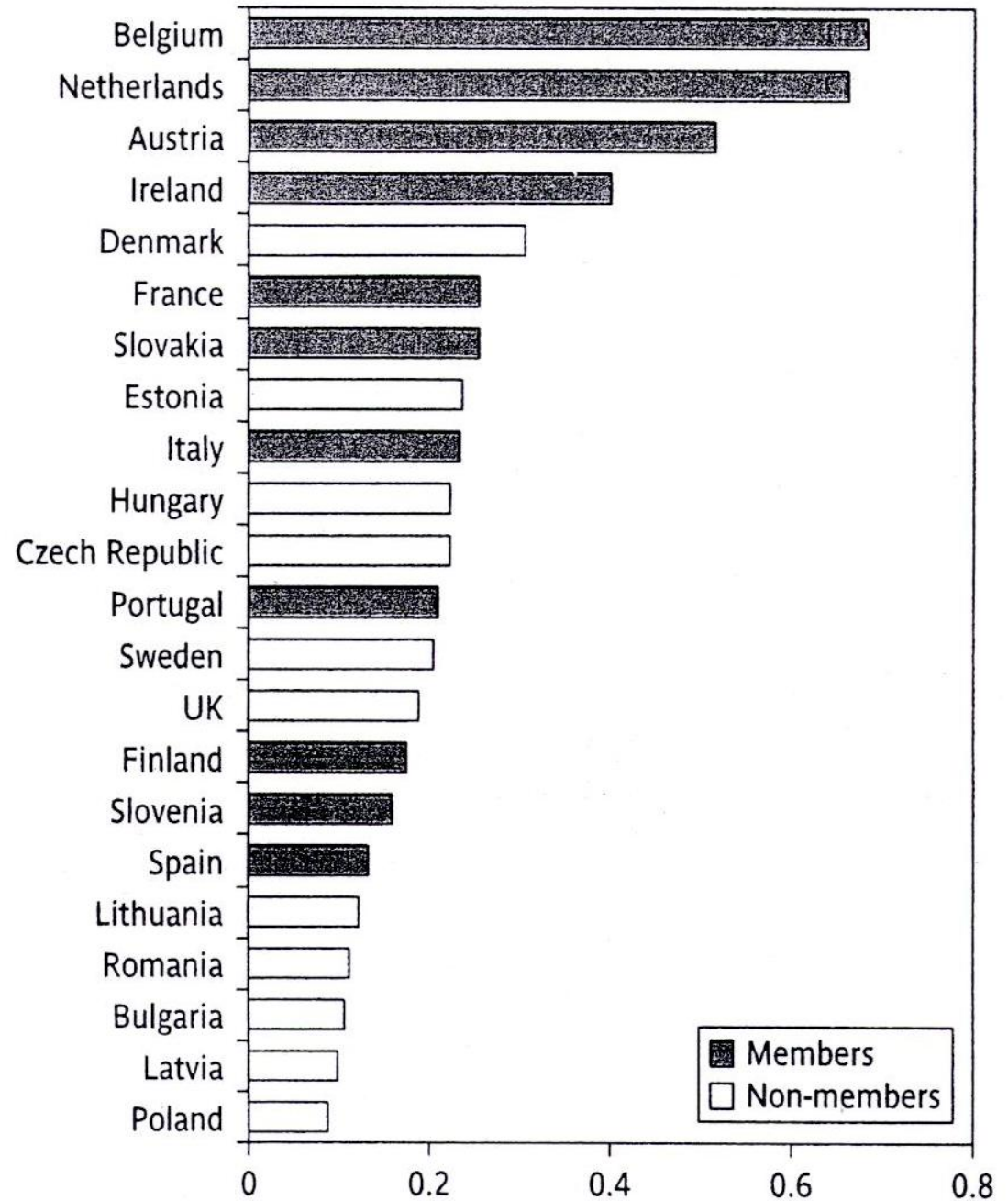

Figure 11.10 Trade intensity

Source: Horváth (2005)

Je Evropa OCA?

Diverzifikacija in raznolikost trgovine (Kenen)

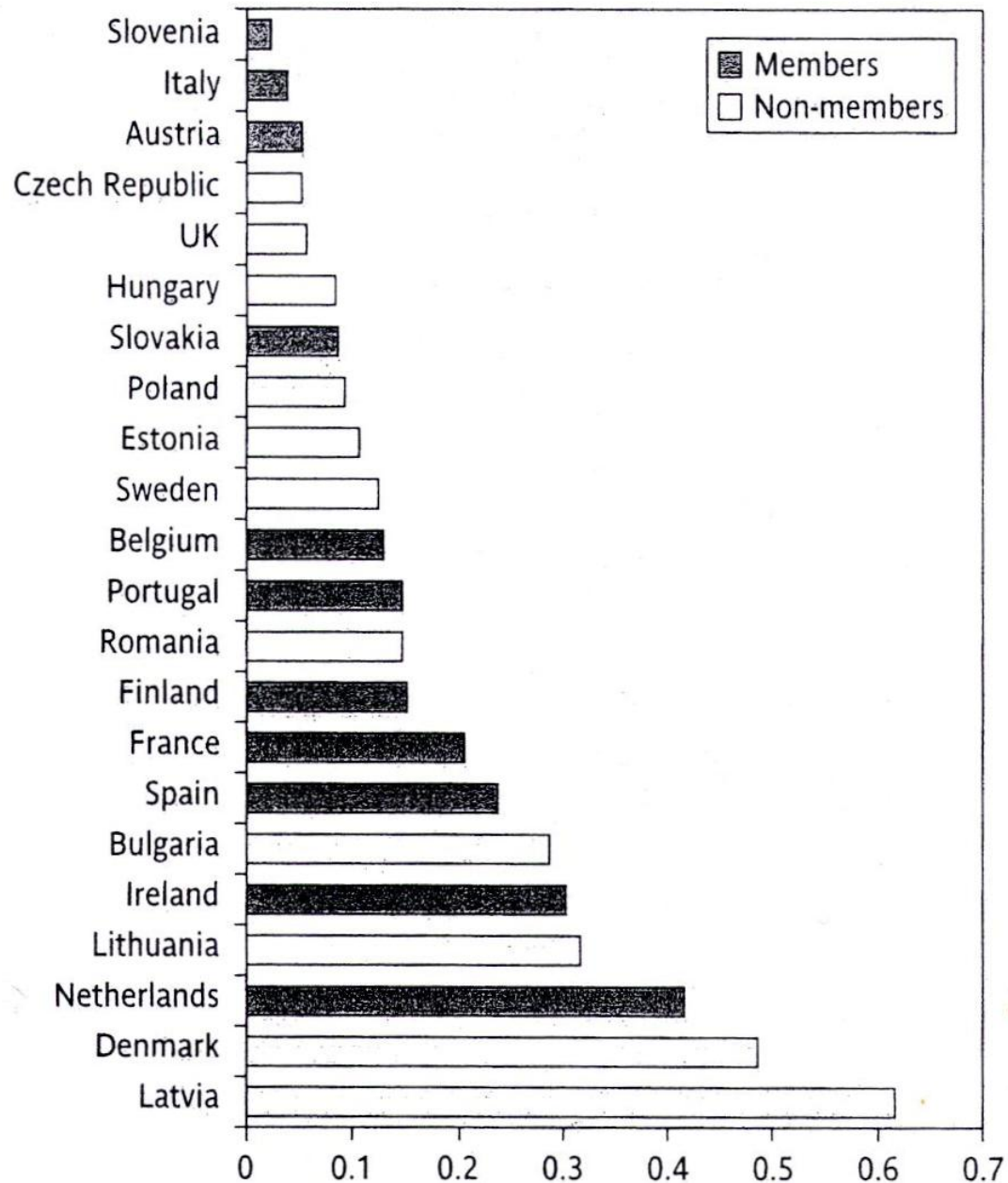

Figure 11.11 Trade dissimilarity index

Note: The index measures the difference of a country's trade structure to that of its partners.

Source: Horváth (2005)

Je Evropa OCA? Mobilnost dela

- Ta kriterij je bolj kompleksen kot se zdi.
- Migranti se soočajo s številnimi dilemami:
 - stroški selitve
 - možnost, da postanejo nezaposleni
 - poklicna prihodnost
 - poklicna prihodnost družine
 - socialna varnost
 - davki
 - kulturne/jezikovne razlike
 - družina, prijatelji
 - navezanost na domovino.

Je Evropa OCA?

Mobilnost dela (Mundell)

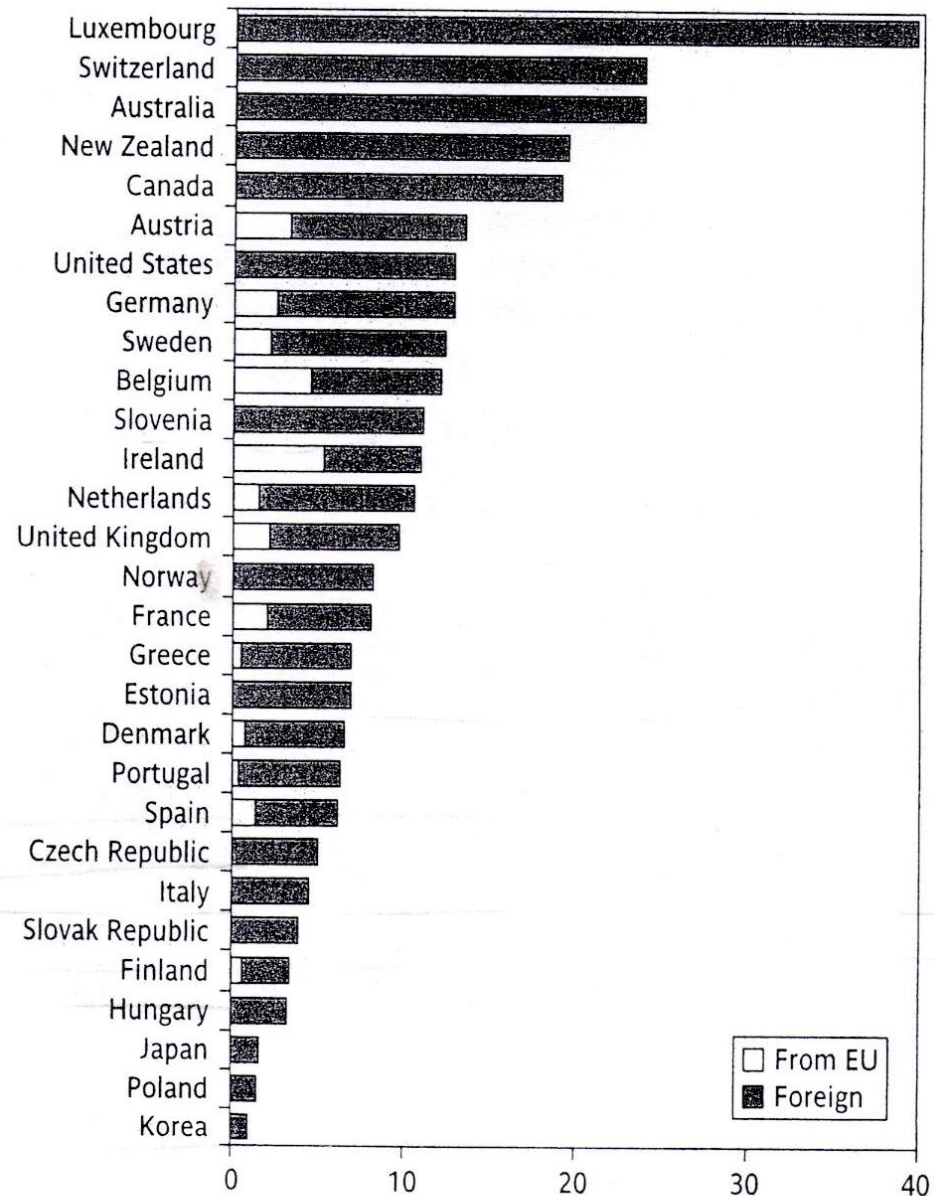

Figure 11.12 Foreign-born population as a percentage of total population, 2005

Notes: (1) For EU countries, when available, the figure shows the numbers of foreigners from other EU countries as a fraction of population; (2) Greece and Poland: 2000; (2) Estonia, Japan, Korea, Italy: foreign population instead of foreign-born population (includes locally born foreigners).

Sources: Factbook: Economic, Environmental and Social Statistics, OECD 2008 and European Union, Economic Survey 11, OECD 2007

Je Evropa OCA?

Mobilnost dela (Mundell)

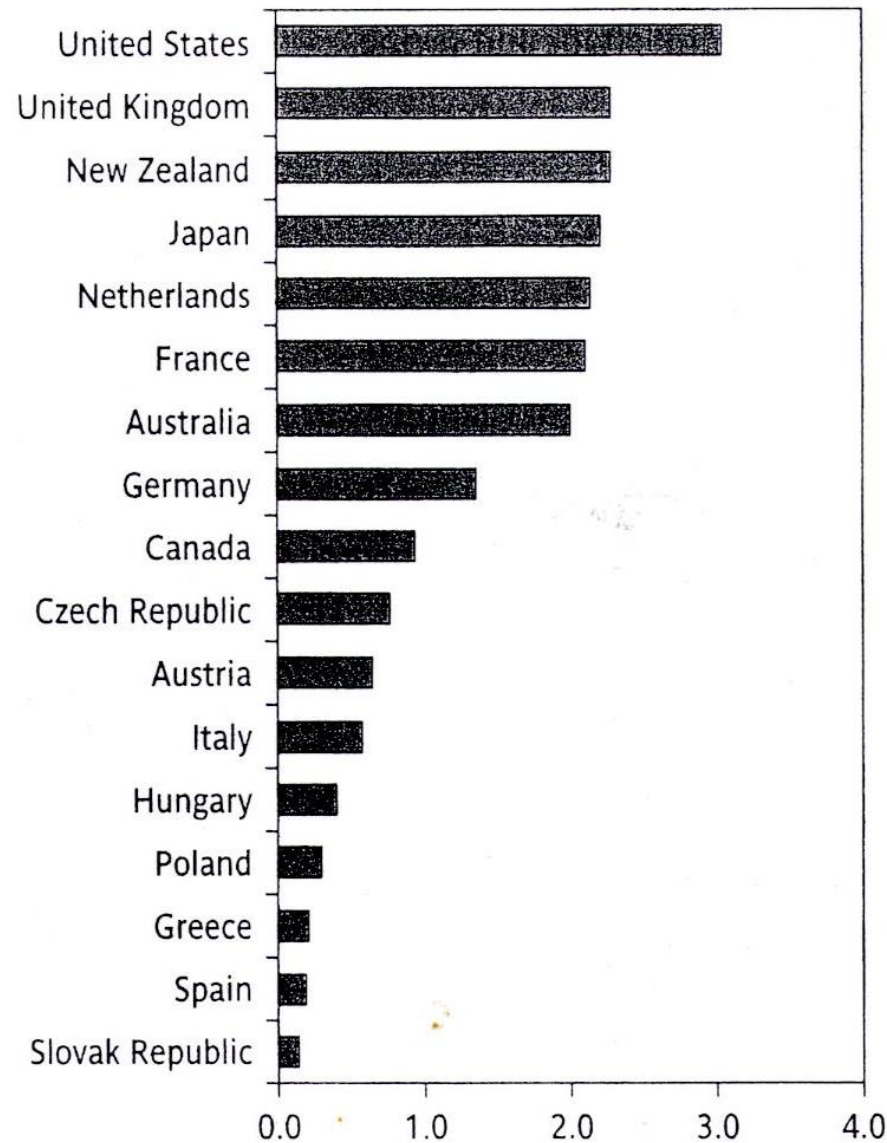

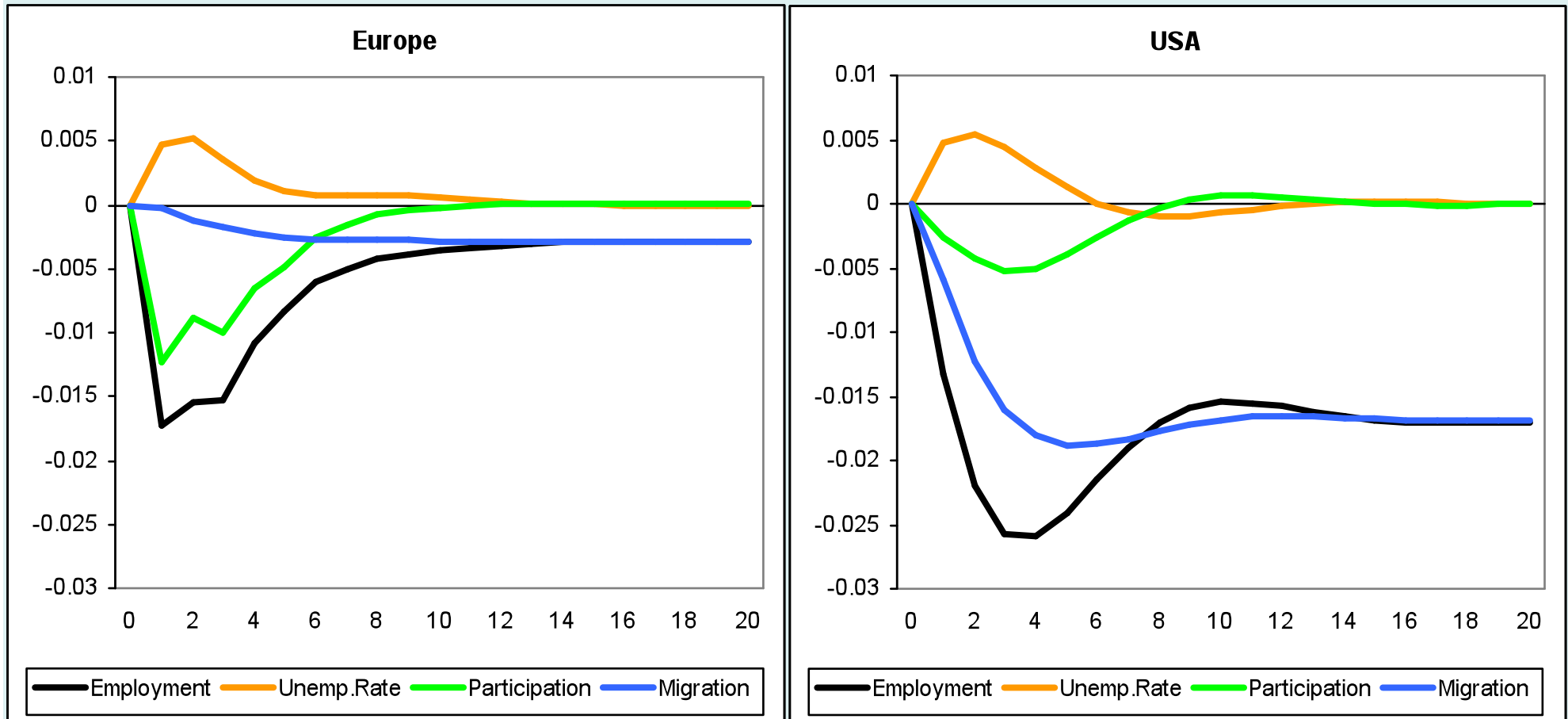
Figure 11.13 Internal migration across regions as a percentage of working-age population, 2003

Note: Migration is measured as the percentage of people who moved from one region to another in 2003, as a percentage of population aged 15 to 64. Data are not strictly comparable because the region sizes vary significantly across countries.

Source: *Employment Outlook*, OECD 2005, Chart 2.7, p. 89

Je Evropa OCA? Mobilnost dela

- Učinki asimetričnih šokov, primerjava ZDA/EU.

Je Evropa OCA? Fiskalni transferji

- V ZDA je bilo ocenjeno, da je vsak padeč v dohodku neke regije kompenziran iz federalnega proračuna s transferji v višini 10-40% padca.
- Takega sistema v EU ni.
- EU proračun:
 - malo nad 1% GDP.
 - porabljen za administracijo, CAP in strukturne sklade.

Je Evropa OCA? Podobne preference

Imajo države podobne poglede na monetarno politiko?

- v preteklosti precejšnje razlike v inflacijskih stopnjah,
- prav tako se razlikuje javni dolg.
- Države EU postopoma prenašajo pooblastila na skupne institucije.

Je Evropa OCA?

Solidarnost vs nacionalizem

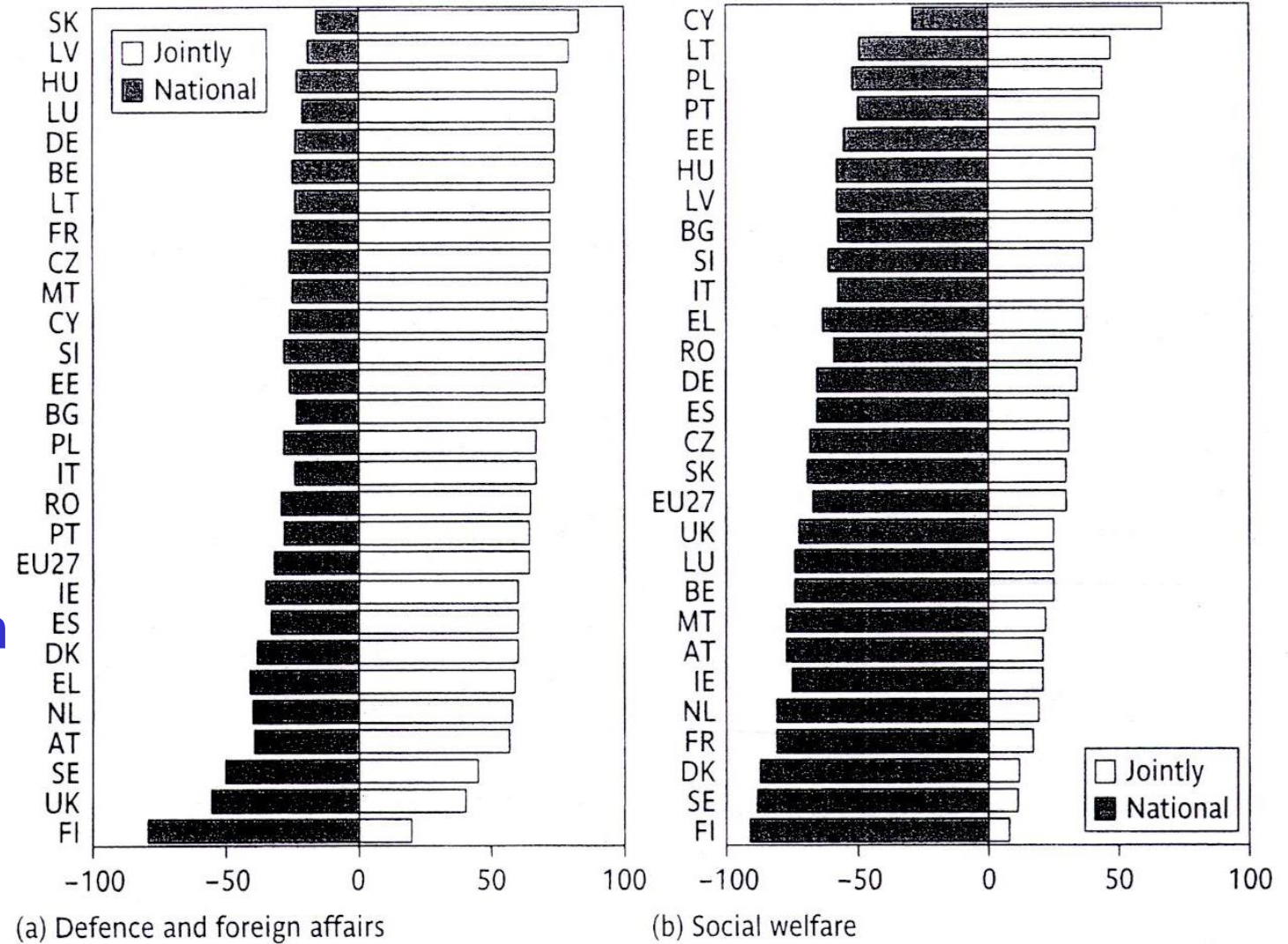

Figure 11.15 Decision making at the EU vs. national level

Source: Eurobarometer, 69, June 2008

Je Evropa OCA?

Kriterij	EU zadovolji kriteriju?
Mobilnost dela	Ne
Odprtost	Da
Diverzifikacija proizvodnje	Da
Fiskalni transferji	Ne
Podobnost preferenc	Deloma
Solidarnost	?

Zaključki OCA analize

- OCA kriteriji ne dajo jasnega odgovora:
 - EU ni popoln OCA.
 - Monetarna unija lahko funkcionira, vendar ob stroških.
- OCA kriteriji ob tem povedo kaj se bodo pojavili problemi:
 - Trg dela in nezaposlenost
 - Politična nasprotja ob pojavu močnih asimetričnih šokih.

OCA lastnosti se spreminjajo

- Življenje v monetarni uniji lahko izboljša izpolnitev kriterijev.
- Bi ZDA bile OCA če ne bi imele enega denarja?
- Bo obstoj evroobmočja izboljšal stvari za Evropo?

Se bo trgovina še poglobila?

- Prepričanje, da stabilni devizni tečaji spodbujajo trgovino.
 - ni menjave valut
 - ni tečajnega tveganja.
- Isti denar spodbuja primerjave cen in s tem konkurenco.
- Monetarna unija naj bi povečevala trgovino.

Učinek trgovine na diverzifikacijo

Razlaga 1:

- Večja specializiranost vsake države,
- trgovina med dejavnostmi, izvoz/uvoz različnih dobrin.

Razlaga 2 (empirično ima več podpore):

- Integracija vodi k trgovini znotraj istih dejavnosti, uvoz/izvoz podobnih proizvodov,
- Vsaka država proizvaja veliko različnih proizvodov. Potrošniki imajo večjo izbiro.

EMU in trg dela

- Mobilnost dela je nizka in ni pričakovanj, da bi se v kratkem bistveno povečala.
- Namesto mobilnosti fleksibilnost?
- Rigidnost trga dela v Evropi: Delavci želijo obdržati visoko raven zaščite.

Bo EMU kaj spremenila? Dva vidika:

- Zaradi večje konkurence trg dela bolj fleksibilen.
- Zaradi večje konkurence trg dela bolj rigiden.

Ni jasno kateri vidik se bo udejanjil.

EMU in trg dela

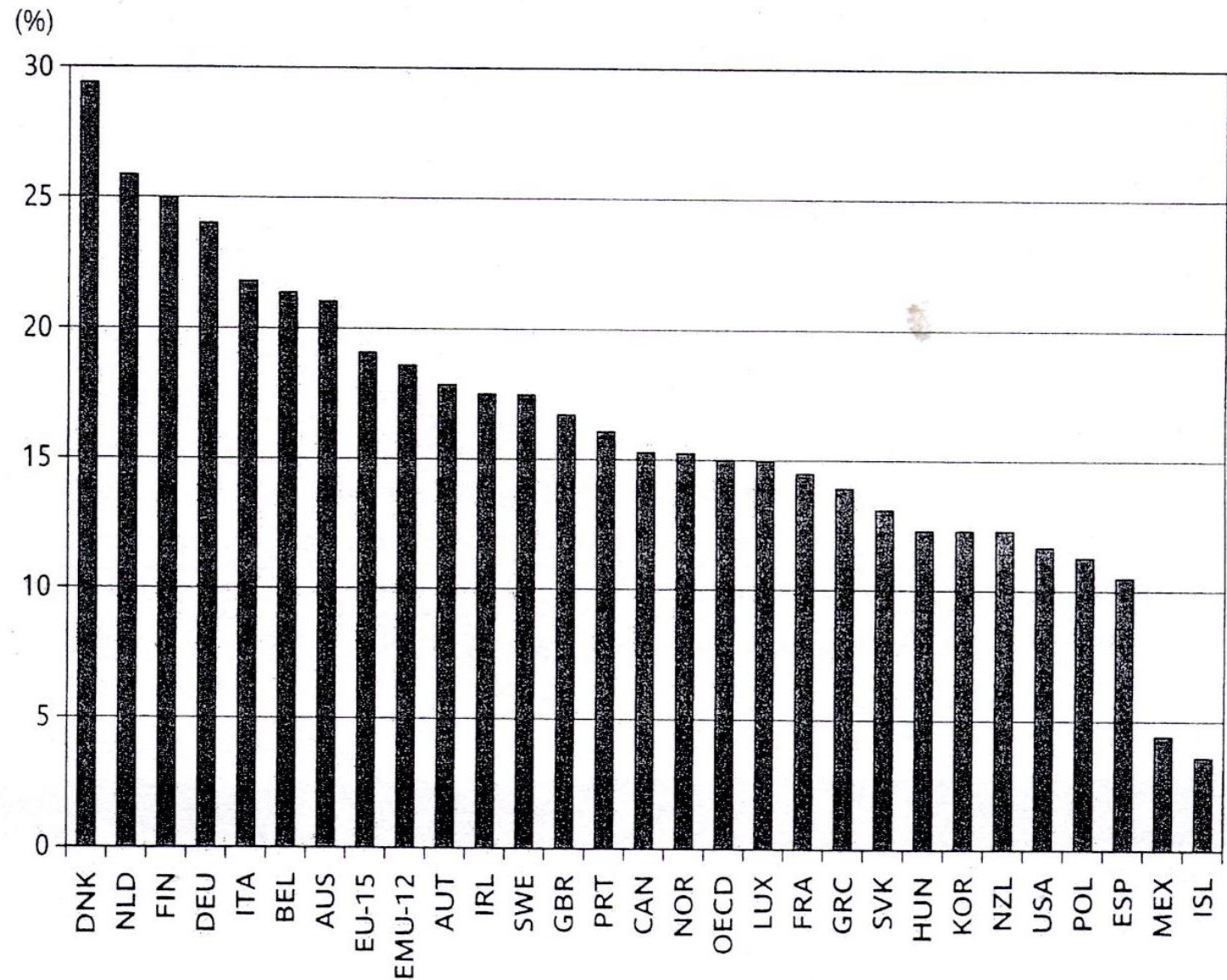

Figure 11.16 Intensity of labour market reforms over 1994-2004

Note: EU12 includes the initial Eurozone member countries *plus* Greece, EU15 the old EU member states.

Source: Duval and Elmeskov (2006)

Drugi OCA kriteriji

Fiskalni transferji:

- Trenutno ni politične podpore za avtomatične intra-evropske transferje, vendar se predlogi ves čas pojavljajo.
- V bližnji prihodnosti bodo verjetno vzpostavljeni v določeni meri.

OCA in politika

- Monetarna unija ni le ekonomski projekt.
- Preživetje EMU bo zahtevalo večjo integracijo.
- Simbolični pomen. Korak dlje k bolj združeni Evropi.